

Hausnimm: Geschicht(en)

Schocks Litty war e feint Meedchen, *Tutsche Maria* eng léif Nopesch; *Bomms Thréis* zimlech granzeg. *Tunnen Nil* huet no bei *Fisseschoustesch* gewunnt, an net wäit vu *Schmadds Ketty*; *Gierge Marie* eng gutt Fra, si hat esouguer e franséischen Numm (Warnimont), deen „no eppes“ ausgesinn huet!

Mir hunn am Comité vun der Actioun-Lëtzebuergesch dem *Pëlle Mann* säi Jong; dem Vic seng Mamm war dat häerzengutt *Bloë' Marie-Louise (Butz)*, an deem seng Mamm war *Bloen Néckel* seng Schwëster, huet sech ower Rasquin „geschriwwen“; de Vic ass dem *Pëlle Mann* säin, heescht nun emol „richteg“ Weber. Vlächit kritt hien déi Weelzer esou wäit, datt si sech bei deene **Conter Natur- a Geschichtsfreänn** schlau maachen, wéi een d'Hausnimm „versorigt“. *Moarts Jos* war mengem Brudder säi bescht Komerod ... Alles schéin a gutt: Mä **kee vun deenen alleguer hätt ee mat deenen Nimm esou op der Gemeng an de Bicher kënne fannen**, well et do nëmmen ëm Schlessen Elisabeth, ëm Weiler Maria, ëm Corneille Schmitz, ëm Scheidweiler, Warnimont, Kreins asw. ☺gaang ass.

Domat wiere mir da bei de sougenannten **Hausnimm; deer guff a gëtt et a jiddfer Uertschaft mat den Dosenden**; si sinn e Stéckelche Geschicht. Et ass wierklech interessant, sech dran ze knéien. Si verzielen, wien d'Haus an der Zäit vlächit gebaut huet, kënnen ower och un eng dominant „Meeschtesch“, e Beruff oder eng Stack-Uertschaft erënneren, wéi z. B. dem Michel Rodange seng Mammi, d'Nannett, déi hiren dichtege Jong am Reenert als „Nannetts Méchel“ veréiwegt huet; bei „Schmadds“ brauche mir net laang sichen ze goen, a „Paräissesch Néckel“ seng Ureltere koumen och alt net vu Veianen ...

Déi Conter Geschichtsfreänn, sympathesch Schafferten (eis Kontaktadress: suzette.lehnertz@education.lu) hunn de Wee gewisen, wéi et am Fong a jiddfer Gemeng/Uertschaft fir d'Vesuerge vun den Hausnimm an der Praxis kann ausgesinn; hei kënnt all Gemengerot grad ewéi jiddfer Privaten sech aktiv un d'Vesuerge vun den Hausnimm ginn. Esouguer d'Associatioun vun den Immobilié-Geschäftsleit dierft hei **eng interessant Roll fir déi méi populär Geschicht vum Land** spillen ... firwat sollt eng Gemeng kee kleng Subsid fir déi iwwreg hunn, déi sech fir e „genormt“ Schëld mam Hausnumm melden? Wier et net och **eng Zort „kulturelle Sport“**, deen eng Actioun iwwer d'ganz Land verdéngt hätt? Wann et sollt ëm d'Schreiwe vu bestëmmten Nimm goen, da pake mir ganz gär eng Hand un. Hei dann eng Koppel Beispiller, wéi eis Conter Frënn et gemaach hunn.

Wupp a Wëppel

Huet dir ewell dru geduecht, datt mir et **hei mat zwee Wierder ze dinn hunn, déi dir ëmsoss am Däitschen oder enger anerer Sprooch siche gitt?** Probéiert emol, op Franséisch oder Däitsch ze iwwersetzen, dir hätt en décke Wupp Zossiss giess, oder un engem flappege Wëppel Fleesch geknat ... zweemol e gudde Maufel ... dräimol typesch EISES!

An deem neie Buch „ABEEJO! Majo dann“, dat elo gläich an de Bicherbutteker läit, sinn e puer honnert Beispiller (och op Franséisch/Däitsch iwwersat) ze fannen, déi d'Eegenart vun eiser klenger Sprooch fir jiddere kloe kënne maachen ... a ganz bestëmt ville Lëtzebuerger selwer en „oho!“ erauslackelen. Dat **huet mengerwärege näischt mat iwwerdrifwene Nationalismus ze dinn**; et dréint och net ëm dee gelungene Begrëff vu „political correctness“, ass net riets/normativ/konservativ oder soss-wéi politikasteresch ze kucken ... dees Geräbbels kann een esou sat ewéi de kalen Ierbesse ginn ... **Et wäert een dach nach kënne frou mat senger Heemecht, sengem „Doheem“ sinn, ouni „op de Stillche (pilor)“ gesat ze ginn**. Eis Sprooch, den „Idiom“ Lëtzebuergesch – an domat automatesch eis Sproochsituatioun – ass nun emol e Stéck vun eisem Këppche Land ... dat mir gär jidderengem weisen, deen äis deeselwechte Respekt gëtt, wéi mir e fir hie sollen hunn.

vum Lex Roth

Ewell beduecht ...

... datt mir an eiser Sprooch och **eng ganz Rëtsch „esou kleng Wierder“** hunn, déi een zwar dem Sënn no an eng aner eriwersetze kann, mä net EERIICHT? Et fällt ower knapps engem vun äis op, wéi reng/typesch/eegen/onverwiesselbar EISES an dese „Knätzele“ läit ... *they are lost in translation!*

WÉINI këns du? ... am Däitsche „wann ...“; am Franséische „quand...“; op englesch „when“... abeejo!

WOURÉMMER läit Housen? ... wo liegt ...; où est...; where is...

WUER gees du? ... wohin ...; où...; where...

FIRWAT kräischs du? ... warum ...; pourquoi...; why...

WATFIR Drauwen ëss du? ... welche ...; quels...; what kind of...

Gelungen, gelldir. Ower ass et net éischer gelungen, datt mir dat net bedenken?

Happy birthday!

Et huet natierlech kee verstännege Mënsch eppes dogéint, **wann op enger Gebuertsdaysfeier dee weltbekannten englesche „Birthday“ geschmuttert gëtt** ... ower muss dat sinn? D'Fransousen hunn hiren eegene gesongene Spréchelchen (*Bon anniversaire, les vœux les plus sincères...*); do kënnt den „Happy“ net esou licht un. Mä **bei äis wier et och wierklech net „dolaanscht“, wa mir et emol op Lëtzebuergesch genge probéieren**, z. B.: *Schéine Gebuertsdag fir Dech; schéine Gebuertsdag fir Dech; schéine Gebuertsdag, léift / léiwe / Jetty / Josy; schéine Gebuertsdag fir Dech!*

Mir hunn e sëllegen deer „butzeger“ Saachen, déi eist eegent klengt Doheem kënten méi vir an d'Rei stellen. Dat huet näischt mat „Heimattümelei“ ze dinn, mä ganz einfach mat deem „Branding“, deen esou an der Fënster soll stoen. **Iwwregens kommen „eis“ Touristen och net onbedéngt, fir hei just eng schwach Copie vun éierens anescht ze fannen/gesinn**; mir sollen äis emol méi dacks an hir Plaz denken; si sinn dach d'meescht virwëtzeg, fir deem klengen – ower oho! – Lëtzebuerg seng Leit a seng historesch / landschaftlech „Apartheeten“ ze fannen ... och vlächit ze schmaachen.

Nach ëmmer do!

Och wann d'Zäit normalerweis „virugeet“ – an d'Sproochen deelweis mat – verhënnert dat net, datt **eeler/al Ausdréck u Saachen hänke bleiwen, déi et ewell laang an der Form, dem Gebrauch oder dem Material net méi esou gëtt**. Huelt emol eng „Spüllomp“, déi EISES war a bleift, well och wann et esou däitsch schéngt, „Spüllumpe“ guff et ni; dat war/ass „Lappen“; iwwregens fanne mir zwar e „Lump“ am Däitschen, ower keng „Lumpe“. Dann: Haut fällt et jo nach knapps engem an, sech e **„Waassersteen“ aus Leeësteen** an d'Kiche maachen ze loossen; déi sinn aus Metall oder soss engem synthetesch Material ... mä fir **„Spüle/évier“ bleift nun emol eise „Waassersteen“**, gell. Huelt dann och dat lëtzebuergesch „Fensterbriet“; dat ass ewell laang keen Holz, also kee Briet méi.

Esou kann een eng déck Partie eiser Ausdréck iwwer d'Haus oder rondrëm an eiser Sprooch fannen ... firwat net an engem Cours an e sougenannte „Centre d'intérêts“ setzen, op däitsch déi sougenannt „Wortfelder“. Et fällt äis emol net weider op, datt eis „viischt Dier“ an eng Späicher-, Keller- oder eng Daach**licht** esou néierens doheem ass. Probéiert emol ... vlächit loosst dir dann och déi „Luck“ ewech, déi et ni hei guff. ☺

Gelungen, ower ...

- **D'Verb „huelen“, dat gesäit no näischt aus**, ass ower am Lëtzebuergesch zimlech apaart. Et geet méi wäit wéi dat däitsch „holen“; ass och am Franséischen net eleng „prendre“. Probéiert emol nëmmen ze iwwersetzen: *Komm, mir ginn een huelen. Mäi Bopa war vun de Preise gehol ginn. Ech huelen all Dag eng Medezin. De Jang huet dem Mil d'Buch gehol. Dat do dierfs du net huelen ...* hei ginn d'Saach an de Sënn net einfach mat „holen“ oder „prendre“ op, gell.

- **Deen „aneren“ Dag; dat „anert“ Joer; déi „aner“ Woch/Kéier ...** och do denke mir dacks net drun, datt et sech ëm eng typesch lëtzebuergesch Sproochfassung dréint, déi een net eeriicht esou op déi däitsch iwwersetze kann ... a just do läit dann deer „Bananeschuelen“ eng, op deene mir nawell gär fir an d'Däitsch ausrutschen.

Ass iech och ewell opgefall, datt eisen Ausdréck **„alleguer“** ower och glat näischt mam Däitschen ze dinn huet; **„jiddereen/jiddfer“** ass och dees „EISES“ ... dat äis ower net als typesche Lëtzebuerger „Branding“ opfällt.

Honnerten deer „kauzeger Knatzerten“ hu mir dann elo an **d'Buch „ABEEJO“** a Sätz mat franséischer an däitscher Iwwersetzung gesat; et läit uganks Juni, mat enger Partie lëschtger **Karikature vum Carlo Schneider** an de Bicherbutteker. Hei ass de viischten Deckel.